

Excelence, magnificence, spectabiles, honorabiles, cives academici, dámy a pánové.

Každý z nás si vzpomíná na knížky svého dětství. Je možné, že právě tyto knížky spoluvytvářejí určité duchovní, intelektuální a citové spříznění těch, jimž jsou společné. Jsou v nich skryty archetypální prvky, které se coby kulturní svorníky klenou napříč epochami, rasami, národy a kulturami. Vzpomínám na jednu takovou knížku, kterou jsem četl, když mi bylo asi osm let. Byla to Podivuhodná cesta Nilse Holgerssona Švédskem od Selmy Lagerlöfově¹. Nils, zakletý v malého skřítku, podstoupí nevšední pouť za hranice lidského světa s hejnem divokých hus. Podstoupí Cestu tam a zase zpátky. Prodělá proměnu z rozmazleného dítěte v jinocha, který obsáhl šířavy tohoto světa. Jde stále o totéž téma: o motiv stvoření a drama zkaženosti a záchranu Téma cum variationibus². To téma se vrací po celý život. Zaznívá v polyfonii Bachově, v titánství Beethovenově a v trýzni Mahlerově; vrací se v dramatech Shakespearových stejně jako v podivuhodné trilogii Tolkienově; je vtěleno do Michelangelova stropu Sixtinské kaple a jeho ozvěna proniká srdcem každého z nás.

Uplynula léta a v Praze tou dobou filosofie prožívala konjunkturu svobody myčů oken, nočních vrátných, topičů v kotelnách a invalidních důchodců. My, kteří jsme měli průpravu přírodovědnou a pohříchu pozitivistickou, korigovali jsme ji četbou zakázaných dějin a různými pokusy o zasvěcení do "kabaly" duchovních společenství seskupených okolo transdisciplinárních seminářů u prof. Katětova na Matematicko-fyzikální fakultě UK, u Havlů na Rašínově (tehdy Engelsově) nábřeží a posléze i na Novotného lávce. V jednom takovém transdisciplinárním kroužku se často objevovali např. Zdeněk Neubauer, Ivan M. Havel, Jiří Fiala, Petr Vopěnka, Jan a Martin Paloušovi, Kamila Bendová, Zdeněk Pinc a řada dalších. Dominantním tématem byl vztah duše a těla. Mind and body.

A tak se jednou stalo, že jsme s kolegou Janem Libigerem přednášeli na Rašínově nábřeží o interakcionismu. Hlavním předmětem našeho sdělení byla kniha slavného epistemologa Sira Karla Poppera a nositele Nobelovy ceny, neurofyziologa Sira Johna Ecclese "The Self and Its Brain"³.

Interakcionismus je teorií psychofyzického vzájemného působení. Popper zahajuje jeho výklad kritikou materialismu, na niž navazuje vysvětlením své koncepce tří světů. Uznává, že materialismus inspiroval vědu a že mnozí velcí materialisté od Demokrita a Lucretia až po Herberta Feigla a Anthony Quintona byli zároveň humanisty a bojovníky za svobodu. Popper dělí materialismus ve vědě na teorii kontinua (Faraday, Maxwell, Einstein, Schrödinger), která vedla k teorii pole a na teorii atomistickou (Demokritos, Epikuros, kvantová mechanika). Oba tyto programy vyšly z toho, že hmota, jako něco, co vyplňuje prostor, je prapůvodní, základní, nepotřebuje dalšího vysvětlení a tak je základem všech pojmů, kterými se cokoli dalšího vysvětluje. Fyzika obsahuje řadu vysvětlujících vlastností hmoty, jako je vyplnění prostoru ("impenetrabilita"), elasticita, koheze a skupenství. Jenže právě fyzika sama poskytuje podle Poppera nejdůležitější argumenty proti klasickému materialismu tím, jak se sama překonala ("transcended itself"). Tak např. řeční materialisté soudili, že hmota zaplňuje prostor a jedna věc může narazit do druhé, což považovali za kauzální interakci všehomíra. Svět jsou hodiny, všechno bylo nějak někdy strčeno, jako kola v soukolí. Tento pohled se prvně překonal, když Newton vystoupil se svou gravitací, což je tah ("pull") a ne tlak ("push") a je to působení hmotných těles na sebe bez vzájemného dotyku (!). A tak gravitační síla, přitažlivost, byla Newtonovými následovníky prohlášena za základní vlastnost hmoty, která je neschopná (a ani nepotřebuje) dalšího vysvětlování.

Další událostí v historii sebepřekonání materialismu byl Thomsonův objev elektronu. Co to je? Jak je to s dělitelností hmoty? A navíc, jakmile se ukázalo, že odpudivost a tedy impenetrabilita kousků hmoty je dána elektrickou odpudivostí stejně nabitých částic, padla představa dotyku, střetu, strčení jako základního principu. A co víc, i stabilní částice jako elektrony mohou párově anihilovat za vzniku fotonů (světelných kvant); a mohou také z fotonů (gama-zářením) vznikat. Ale světlo není hmota,

protože hmota nemůže mít jeho rychlost. Přesto světlo roztočí mlýnek ve vakuu. A tak říkáme, že světlo i hmota jsou formy energie. Zákon zachování hmoty jsme museli vzdát. Hmota může být zničena i vytvořena (např. anihilace při střetnutí s antihmotou za vzniku světla). Hmota je tedy pouze vysoce koncentrovaná energie přeměnitelná do jiných forem. Je tedy cosi, jako proces zaměnitelný za jiné procesy, třeba teplo, světlo, pohyb. Hmota tedy není pralátka, substance, esence. Jak říká Whitehead, vesmír není muzeem věcí, ale souborem událostí a pochodů. Struktura hmoty je atomická. Ale strukturu atomů či jejich částic takto klasifikovat nelze. Je sotva "hmotná". Fyzikové překonali materialismus. Stále ještě pracují s částicemi, ale už neříkají, že jsou to částičky, kousíčky "hmoty". Člověk už není mechanický stroj, ale elektrochemický stroj. Ta změna je důležitá.

Popper se snaží ukázat, že vývoj materialismu spěje vlastně k idealismu, ovšem k idealismu nového typu. Zbývá ovšem objasnit, jaký je vztah idejí ke světu, který jsme až dosud zmapovali materialistickými prostředky. Proto se Popper také věnuje problému, co je reálné. Vysvětluje, že nejprve jsou reálné časté věci obvyklé velikosti. To, co dítě může vzít a strčit do pusy. Pak se pojem rozšíří i na větší objekty, které nemůžeme uchopit (hory) a menší (prach).

Jak k tomuto rozšíření dojde? Tak, že entity, které uznáváme za reálné, musí mít schopnost vykonávat vliv (příčinný vliv) na "a prima facie" reálné věci (běžné velikosti). Změny v běžném světě považujeme tedy za účinky entit domněle reálných. Např. Brownův pohyb považujeme za účinek a tedy za důkaz existence molekul. Akceptujeme věci jako reálné, jestliže mohou kauzálně působit nebo alespoň interagovat s běžnými hmotnými věcmi našeho světa. Pole a síly jsou tedy reálné. Materialisté podle Poppera řeší problémy tím, že všechno, co interaguje s jejich světem, nazvou prostě formou hmoty a odbyto. Co není forma hmoty, nemůže s reálným světem interagovat.

Toto tvrzení je velmi důležité pro pochopení Popperovy kritiky paralelismu jakožto materialismu. Psychofyzický paralelismus je zvláštní formou novodobého dualismu. Za jeho zakladatele se považuje T. Fechner (1801- 1887), jeho dalšími reprezentanty jsou např. W. Wundt, Th. Ziehen, H. Ebbinghaus, u nás filosof a psycholog František Krejčí. K paralelismu se hlásil i známý rakouský fyzik Ernst Mach. Jeho základní myšlenku lze shrnout takto: duševní a fyziologické pochody představují dvě v sebe uzavřené, vedle sebe běžící řady jevů - nemateriálních a fyzických, hmotných - jejichž jednotlivé časově korespondující články si navzájem odpovídají, tj. za prvé jsou k sobě jednoznačně přiřazeny, takže každý duševní jev má jediný, jen jemu příslušející "fyziologický korelát" a za druhé, nejsou spjaty kauzálně, tzn. vzájemně se nevyvolávají, na sebe nepůsobí, ani se nijak reálně neovlivňují.

Právě toto poslední tvrzení je v rozporu s průkazem "reálnosti", jak ho podává Popper (viz výše), protože kdyby se působení nehmotného světa neprojevovalo v hmotném, nemohli bychom nehmotný svět považovat za reálný. Už proto musíme být interakcionisty, abychom mohli s vlivem idejí počítat. Neubauer to nazývá u Poppera "umírněným platonismem"⁴. Aby však udrželi dualistickou představu a nedostali se do rozporu se zákonem zachování energie, popřeli paralelisté jakýkoli reálný vztah mezi psychickými a fyziologickými pochody. Zúženým chápáním kauzality se dostávají paralelisté k paradoxnímu tvrzení, že duše bez těla není možná, avšak zároveň s ním vůbec nesouvisí, ačkoli existuje.

Popper naproti tomu prokazuje, že existuje nehmotný reálný svět ovlivňující svět hmotný. Za tím účelem se vrací i k vývojové teorii, s níž se musí nějak vypořádat.

Přírodní selekce je obvykle vykládána jako výsledek interakce mezi slepou náhodou (mutace) a silami zevně, na něž nemá živočich vliv. Cíle a žádosti organismu se zpravidla nepočítají. Teorie Lamarcka či Butlera či Bergsona počítající s preferencemi a cíli, jsou v rozporu s darwinismem, jak byl donedávna prezentován, poněvadž přinášejí možnost dědičnosti získaných vlastností. To napravují Baldwin a Morgan tzv. teorií organické evoluce (Alister Hardy, "The Living Stream"⁵)⁶: Každý živočich,

zejména vyšší, má různý repertoár chování ve své výbavě. Přijetím nové formy chování může živočich změnit své okolí. Genuinní volbou (např. nového pokrmu) může změnit ekologické milieu a vystavit sebe a své potomky novým selekčním tlakům. Tak živočich svými tužbami, cíli a volbami ovlivňuje výsledek přírodní selekce. Klasický je příklad s žirafou, které se podle Lamarcka krk natáhl věčným usilováním o potravu, která byla příliš vysoko. Podle moderních Darwinistů byla primární záliba žirafy v takové potravě, která vytvořila nový selekční tlak, jenž zvýhodňoval zvířata s delším krkem. Často lze těžko rozhodnout, zda je primární anatomická změna nebo změna chování (např. změna v jídle a změna zažívacího traktu). Popper považuje tuto otázku na rozdíl od Darwina za velice důležitou. Chce totiž ukázat, jak nehmotné (psychické) může působit na utváření hmotného světa.

Proti výše zmíněným koncepcím nabízí Popper (a s ním i Eccles a další) koncepci tří světů. Tzv. Svět 1 je běžný materiální svět kolem nás, svět budov, mostů, letadel, planet a atomů. Je předmětem fyzikálního bádání a platí v něm také fyzikální zákony apod. Svět 2 je světem psychických prožitků a stavů včetně vědomí, psychologických dispozic (chtění), apod. Svět 3 je reálný nehmotný svět. Patří do něho obsah myšlení, výplody lidského ducha, zejména vědecké otázky, problémy, argumenty. Tento svět je produktem lidského myšlení. Je reálný proto, že působí na to, co obecně považujeme za realitu (tedy na Svět 1). Existuje nezávisle na našem vědomí, ale pouze prostřednictvím něj se může zhmotnit (embody). K takovému střetu, zhmotnění dochází ve vědecké práci, v uměleckých dílech (socha je svět 1, ale její idea je svět 3), apod. Jako příklad Popper uvádí, že problém řídnutí výskytu prvočísel (nehmotný, patřící do světa 3), je reálný i bez člověka, asi jako je reálný Mount Everest, i kdyby ho nikdy nikdo neviděl a neslezl. Řešení problému (logické úvahy, hledání, počítání) patří již do světa 2, popř. 1 a je vázáno na toho, kdo to dělá. Svět 2 a 3 spolu mohou přijít do styku pouze skrze svět 1 (fyzikální, chemické, fyziologické pochody), což je jakýsi computer (mozek, stroj).

Při své loňské přednášce na 3.lékařské fakultě UK Sir John Eccles vysvětloval, jak si na mikroúrovni představuje střet nehmotného ducha s biologickými pochody v neuronech. Jde podle něho o probablistický proces, který bychom si mohli představit jako jakési rozhodování, zda k uvolnění určitého kvanta molekul neurotransmiterů ze synaptických granúl dojde nebo nedojde.

Když jsme tehdy po semináři vyšli od Havlů na nábřeží, byli jsme, jako vždy, ke své budoucnosti zcela naivní. Popper, Einstein, Schrödinger, Eccles a Huxley se sice mezi sebou znali a psali si, pro nás však neexistovali. Byli z jiného světa, jež nebylo myslitelné promítnout do budoucnosti našeho kousku Evropy konce 20. století. Byli to pro nás klasici, zrovňatak jako Madam Curie nebo Claude Debussy.

Nedlouho po onom semináři dostala se mi do rukou Popperova intelektuální autobiografie, příznačně nazvaná UNENDED QUEST, Tázání bez konce^[8]. Slovo Quest má však v angličtině ještě jeden, speciální význam: Znamená výpravu Artušových rytířů za svatým Grálem - mystickou nádobou, v níž je uchována krev Kristova - kvintesence Vtělené Pravdy⁴. Otevřel jsem ji a vrátil se zpět hluboko do dětství: Malý Karl Popper tehdy četl o podivuhodném putování Nilse Holgerssona Švédskem. Jeho, slovnutného muže, světoobčana narozeného ve Vídni a pasovaného na rytíře anglickou královnou (r.1965), nesla do života táž moudrá husa, Akka z Kebnekajsy, co vždy zpozorněla, šlo-li o člověčinu. Nemohl jsem se od jeho autobiografie odtrhnout. Jak blízký mi byl jeho výrok, že člověk by se nikdy neměl snažit být přesnější, než než ta která problémová situace vyžaduje. Kritizoval filosofy pro to jejich neustálé úsilí o přesné definice pojmů. Záleží na hypotézách, ne na pojmech, říkal. Vztah mezi pojmem a hypotézou je asi takový jako vztah mezi písmenem a slovem: stejně při překlepu víte, o co jde, na písmenku nezáleží. Vždy je nežádoucí usilovat o zvýšení přesnosti jen pro ni samu- obzvláště jazykové přesnosti - poněvadž to vede ke ztrátě jasnosti. Uváděl příklad nepřeložitelné slovní hříčky, kterým babička trápivala malého Bertranda Russela: "What is mind?" "No matter!" "What is matter?" "Never mind!" Lépe je ptát se "What does mind?", neboť to lze testovat. Omlouval jsem se v duchu za

všechny učitele, kteří trápí své žáčky školáčky dotazy "Co je...?" a trestají je za odpovědi typu "Definice je, když...".

Shledal jsem, že Poppera také v 17ti letech trápil problém, co je vlastně věda. Snažil se najít demarkační čáru mezi vědou a pseudovědou, mezi dogmatickým myšlením a kritickým. Shlédl se v Einsteinovi, který na přednášce ve Vídni v květnu 1919 prohlásil, že by jeho teorii bylo nutno opustit, kdyby se pozorováním nezjistil rudý posuv vlivem gravitace. To byla Popperova hvězdná hodina: Věda staví v podstatě testovatelné hypotézy. Testovatelné znamená v jeho terminologii falzifikovatelné, vyvratitelné. Např. jestliže někdo řekne, že všechny labuť jsou bílé a já mu přinesu ukázat černou labuť, tak on má dvě možnosti. Buď své původní tvrzení opraví, pak postupuje vědecky anebo prohlásí, že to černé není labuť. Tomu Popper říká imunizace hypotézy. Ten, kdo svou hypotézu imunizuje proti jakémukoli vyvrácení, má "pravdu" i nadále. Popper uvádí jako příklad ryzí vědeckosti uvádí právě Alberta Einsteina, který si předem vyvratitelnost svých hypotéz otevřel, umožnil. Vědec je podle Poppera tedy ten, kdo umí definovat okolnosti, za kterých jeho hypotéza neplatí. Naproti tomu jako příklad pseudovědy Popper uvádí např. psychoanalýzu. Říká: Jestliže přijdete k psychoanalytikovi, on Vás léčí a je Vám potom lépe, tak řekne "Vidíte, jak to působí, už je Vám dneska dobře, to to funguje." Jestliže je Vám naopak čím dál hůř a už nechcete pokračovat, tak řekne "Vidíte, teď jste v předpokládané fázi odporu a to je důkaz, že všechno funguje jak má". Takto se také imunizoval jako "věda" marxismus, když zůstal zcela neotřesen poté, co historie vyvracela jeden jeho postulát za druhým. K tomu ještě malá douška: Popper rozeznává imunizaci čestnou a nečestnou. Čestná imunizace brání teorii předpoklady, které samy o sobě jsou vyvratitelné. Když např. newtonovští fyzici tvrdili, že za Uranem musí být ještě nějaká další planeta, protože si jinak nedovedou vysvětlit odchylku jeho dráhy oproti výpočtu, imunizovali tím svou teorii pohybu kosmických těles. Tato imunizace byla ovšem sama v podstatě vyvratitelná. Po zdokonalení pozorovacích metod se skutečně zjistilo, že měli pravdu. Jejich imunizace tak přispěla k hledání a posléze objevení Neptuna. Naproti tomu nečestná imunizace znemožňuje jakkoli tu kterou hypotézu vyvrátit. Z hlediska vědy je nevědecké to, co není vyvratitelné.

Popper reformoval Humův problém indukce: podle Poppera indukce neexistuje. Obecné teorie nemohou být odvozeny z jednotlivin, avšak mohou být jednotlivinami zamítnuty, poněvadž se mohou dostat do rozporu s popisem pozorovatelných faktů. Vždy je nejprve myšlenka, pak údaj: ten ji buď vyvrátí nebo ne. Nikdy tomu není obráceně. Věda tedy postupuje vždy deduktivně.

Popper kouzelným způsobem upozorňuje na plodnou dialektiku dogmatického a kritického myšlení. Jakoby druhé se nemohlo rozvinout bez prvního. Je tomu jak v ontogenezi, kdy dítě prodělává svou fyziologickou periodu dogmatického a obsedantního myšlení, aby byla později vystřídána adolescentním ostrým criticismem, tak v dějinách. Popper vyslovil velice půvabnou, byť třeba ne zcela pravdivou hypotézu, jak vznikla soudobá evropská hudba. Říká zhruba toto: Církev přivedla lidi do kostelů, lidé byli nuceni tam při mši zpívat unisono gregoriánský chorál a dostali se do situací, že ne každý se svým hlasem dokázal jít unisono s těmi ostatními. I musel se občas zlomit níž k nějaké nejbližší alternativní konsonantě, a vznikla nota proti notě, punktum kontra punktum, a tedy vlastně kontrapunkt. V něm spatřuje Popper zárodek polyfonie bachovské a nakonec později i romantické hudby. Je to ukázka toho, jak si představuji, že svobodná tvorba teprve spoutávána formou se prodere k výšinám, a že ono spoutání formou je teprve paradoxně tím pravým impulsem k velkým dílům. Proto nemohla vzniknout Bachova hudba v Africe, nemohla vzniknout v Latinské Americe, nemohla vzniknout v Austrálii, protože tamní umělci byli příliš nespoutaní, příliš svobodní, neboť nebylo dogmatu, které by je svazovalo, anebo to bylo dogma jiné. Takto aplikováno, církevní dogma zkultivovalo evropskou hudbu do podoby Bachů, Beethovenů a Mendelssohnů.

Je zde tedy cosi, co zdánlivě postupuje proti kreativitě, proti tvořivosti, ale ten souboj je průmětem přílišného zjednodušení. Ve skutečnosti jde o souhru. Bez formy není hodnotného obsahu, cosi se musí stát, nějaká překážka musí přijít, musíme na sebe vzít nějaký handicap, abychom byli schopni velikého díla. Všimněme si také, že dějiny umění se nehemží těmi, kdo měli snadné živobytí. Odpor na nás kladený vyvolá tvořivé úsilí k proražení cesty.

The Economist v úvodním článku své přílohy z 16. února 1991 píše: "Obecně vzato, vědci pohlížejí na filozofy jako na obtížný hmyz. Trpce si stěžují na svěrací kazajku, do níž je uvěznil Sir Karl Popper. Kdykoli píše žádost o grant, musejí ji formulovat popperovsky: definovat jasnou hypotézu a způsob jejího testování. Pro většinu z nich je však smyslem žádosti o grant získat peníze na to, aby něco objevili, a ne aby ověřovali existující hypotézu. Jsou to badatelé a ne patentoví úředníci". Zde jsme u jádra věci. Vědec vyznávající popperismus si musí být vědom toho, že nežije podle svých zásad a ideálů. Zde stojí Popper proti T.S.Kuhnovi⁷, který pojem pravdy explicitě odmítá; jediným cílem poznání je podle něho prosadit se a přetrvat - a to za každou cenu. Kuhnovo pojetí se na první pohled více blíží faktickému stavu věci⁴. Ve všech dobách měli in concreto pravdu páni Bonacieux a Sancho Panza. Dějiny však daly za pravdu nakonec Quijotům, Cyranům a d'Artagnanům. Také věda vděčí za svou existenci, smysl a prestiž nikoli své prozaické každodennosti, nýbrž svému zcela neskutečnému a neuskutečnitelnému ideálu: rytířství pravdy. Vědec sice netráví celé dny falzifikací hypotéz, jak by podle Poppera měl. Přesto se v jednom liší od, řekněme, politika či kněze: je připraven, alespoň teoreticky, změnit svůj názor, změní-li se fakta. Přímou si lebedí v nevědomosti, neboť to je surovina, s níž pracuje. Tento ideál po způsobu dávných trubadúrů Karl Popper geniálně vyhmátl a stal se jeho hlasatelem. Jeho intelektuální autobiografie je toho dokladem. Kdo vlastně je jejím autorem?

Sir Karl Raimund Popper, C.H., K.T., M.A., Ph.D., D.LITT., F.R.S., F.B.A. je nejvýznamnějším žijícím filozofem vědy (epistemologem). Narodil se 28. července 1902 ve Vídni jako syn Dr. Simona Siegmunda Carla Poppera a Jenny roz. Schiffové. Pracoval krátce jako kopáč, pokoušel se také o umělecké truhlářství. Tato práce však troskotala na rozbujelém vnitřním intelektuálním životě, který jej rozptyloval. Oženil se s Josefínou Annou Henningerovou (1930). Vystudoval matematiku, fyziku a psychologii na Vídeňské univerzitě. Pracoval pak nejprve jako učitel na základní škole a později jako starší asistent filozofie na Canterbury University College v Christchurch na Novém Zélandě (1937-1945). V letech 1945-1966 byl vedoucím katedry filozofie, logiky a vědecké metodologie na London School of Economics. Zde byl také jedním z jeho slavných žáků George Soros, mj. mecenáš Central European University v Praze. K. Popper přednášel na Harvardské univerzitě (1950) a působil ve Stanford Center for Advanced Study v oblasti behaviorálních věd (1956-1957). Proslovil výroční přednášku o filosofii v Britské akademii, přednášel na Londýnské univerzitě, na Oxfordské univerzitě (1961), aj. Jako visiting professor přednášel na univerzitách v Kalifornii a v Minnesotě (1961), v Indianě (1963), v Denveru (1966), Emory (1969), Princetonu (1963), Washingtonu (1965), na Salk Institute for Biological Studies (1966-1967) aj. Byl členem výboru Společnosti pro symbolickou logiku (1951-1955), Mezinárodní akademie pro filozofii a vědu (od r. 1948), Britské akademie (od r. 1958), čestným členem Americké akademie umění a věd (od r. 1966), čestným členem Harvardské kapitoly Phi Beta Kappa (od r. 1964), prezidentem Aristotelovské společnosti (1958-1959), Britské společnosti pro filozofii a vědu (1959-1961), zahraničním členem Národní akademie věd ve Washingtonu (od r. 1986), členem Královské společnosti aj. Mezi oblasti jeho zájmů patří také hudba.

V prvním zásadním díle, Logik der Forschung, které vydal ještě v kontaktu s Vídeňským kroužkem (Wiener Kreis) logických pozitivistů, odmítá Popper jejich induktivní empirismus a vývojový historicismus. Později vydává The Open Society and Its Enemies, The Poverty of Historicism, On the Sources of Knowledge and of Ignorance, Quantum Mechanics without the Observer, spolu s Ecclesem The Self and Its Brain, intelektuální autobiografii Unended Quest a mnoho dalších. Měl osobní

kontakty s Albertem Einsteinem, Erwinem Schrödingerem a s dalšími představiteli vědy. Vzhledem k tomu, že Popper, ač jako mladík socialista, byl nakonec kritikem marxismu a patřil mezi zapovězené filozofy, má vůči němu Karlova univerzita dluh. Sir Karl Popper se v letošním roce dožívá 92 let. S ohledem na mimořádné dílo v oblasti metodologie a filozofie vědy, které zasáhlo mimo jiné významně i medicínu, konkrétně problém těla a mysli, jak byl formulován v díle *The Self and Its Brain*, navrhuje 3.lékařská fakulta Siru Karlu Popperovi udělení čestného doktorátu Karlovy univerzity, zdůrazňujíc mimořádný kulturní, filozofický, vědecký, duchovní i politický přínos Sira Poppera pro světové společenství. Sir Karl Popper ztělesňuje to nejlepší, čím region střední Evropy přispěl k duchovním dějinám 20.století. Pro Karlovu Univerzitu je ctí, že Sir Karl Popper přijal naše pozvání, postoupil náročnou cestu a dopřál nám tak prožít v radosti, s velikým vděkem a v upřímném obdivu tuto chvíli, která se nezapomenutelně navždy zapíše do dějin českého vysokého školství. Je to chvíle právě tak neskutečná, jako návrat Nilse Holgerssona zpět do tohoto světa, jako vítězství Dona Quijota, jako pád komunismu, jako prezidentství vězně a pomocného dělníka Václava Havla. Je to spravedlivá chvíle.

- [1] Lagerlöfová C.: Podivuhodná cesta Nilse Holgerssona Švédskem. Čes. překl. D. Pallasová, SNDK, Praha, 1.vyd.1957, 2.vyd. 1967.
- [2] Neubauer Z.: Do světa na zkušenou čili O cestách tam a zase zpátky. Doporučená četba, Praha 1990.
- [3] Popper, K.R., Eccles, J.C.: *The Self and Its Brain*, ed. Roche, Springer-Verlag, Berlin, Heidelberg, London, N.Y. 1978 (La Roche, licenced edition).
- [4] Neubauer Z.: Popperovské medailonky. *Vesmír*,72,1993,2:105-108.
- [5] Hardy, A.: *The Living Stream*, Collins, London, 1965.
- [6] Huxley, J.: *Evolution. The Modern Synthesis*, Allen Unvinn, London, 1942.
- [7] Kuhn T.S.: *The Structure of Scientific Revolution*. University of Chicago Press, 1962
- [8] Popper K.: *Unended Quest. An intellectual autobiography*. Fontana/Collins. 5.vyd., Glasgow 1980.